

et patria Eboracensis, vulgo *Holifax*, appellatus *De Sacro Bosco*, qui librum condidit de sphaera mundi, Rodulphus Niger, a quo item duplex chronicon editum fuit usque ad annum 1213 deductum, Sozomenus, presbyter pistoriensis, et Vincentius Cadluceus, Polonus, historici; atque de temporibus carmine, pro genio sæculi haud ineleganti, scripsit Justinus Lippiensis, ac de bello trojano, segregatis ab historia fabulis, Josephus Devonius Iscanus libros sex, quorum est initium,

Illiadum lacrymas, concessaque Pergama fatis.

Adde poetis Philippum Gualterum Castellionium, ab episcopatu *Magalonensem* appellant, qui carmine condidit *Alexandreida*, id est libros IX *De rebus gestis ab Alexandro Magno*; extatque illius epitaphium apud Vossium, *De poetis latinis*, cap. VI:

Insula me genuit, rapuit Castellionomen,
Perstrepsitque modis Gallia tota meis.

Excelluit demum in utroque jure Franciscus Accursius, Florentinus¹, Acæonis quondam auditor et glossatorum veterum coryphæus, quem Cujacius præferendum esse putabat cunctis latinisque legum interpretibus.

¹ Obiit Bononiæ anno 1229 *Accursius* ejus pater; distinguendi sunt enim. Is filiam habuit, quæ jus civile Bononiæ publice docuit. Vide Pancirol. lib. II, cap. xxix. Francisci Accursii frater *Cervotius*, cujus Glossæ *Cervotianæ*, ineptæ, a paternis dissitæ et passim rejectæ. De Petro Vineâ Campano et optimarum epistolarum scriptore, ejusque infelici exitu. Ricordanus in *Historia hetrusca*, Dantes *Inferni* cantu XIII, Landinus et Velutellus ibidem, et Joan. Villani, lib. VI, cap. III.

DECIMUM QUARTUM ECCLESIAE SÆCULUM.

CAPUT PRIMUM.

QUI SÆCULO XIV SEDERUNT IN PETRI CATHEDRA.

Anno 1303, V idus octobris, extinctum Bonifacium VIII, dictum est supra. Post obitum autem Bonifacii Ecclesiæ præfuerunt catholicæ *B. Benedictus XI, Clemens V, Joannes XXII, Benedictus XII, Clemens VI, Innocentius VI, Urbanus V, Gregorius XI, Urbanus VI* et *Bonifacius IX*.

CXCIV. Benedictus XI, antea Nicolaus Boccasini, Tarvisinus, supremum ordinis Prædicatorum magistratum indeptus, et a Bonifacio VIII purpura vaticana exornatus, decima ab hujus obitu die inauguratus est pontifex, sedemque romanam tenuit mensibus 8, e vivis sublatus anno 1304, die 6 jul. Ferunt extinctum veneno ei in ficibus propinato Perusiæ. Quo auctore non constat. Virtutes omnes mirifice coluit, pacis studium præsertim et humilitatem, adeo ut parentem suam non nisi vili indutam habitu exceperit. Sanctorum fastis illius insertum est nomen.

CXCV. Sedit postea *Clemens V*, pridem Bertrandus archiepiscopus burdigalensis, electus die 21 julii Perusiæ¹, et coronatus Lugduni die 14 novemb., anno 1305, in Galliarum regem beneficentissimus, Sedem apostolicam transtulit Avenionem², Templarios extinxit, viennense concilium celebravit,

¹ Bertrandus cognomento *Gothus* suæ electionis nuncium accepit, dum visitaret prioratum de Lisinhaco in diocesi pictaviensi.

² Inter pontifices qui Avenione sederunt, plures vitæ extiterunt integerrimæ, et mendacii redarguendi sunt, qui cum Petro *Giannone* scripsere, propter ipsorum pontificum improbitatem dici a Petro Joanne Olivi ord. Min. *Comment. in Apoc.* Ecclesiam avenionensem *Babylonem*. Iste enim auctor

Clementinas in unum volumen coegit, Henricum VII imperatorem, aliosque invadentes regnum neapolitanum diris coercuit, S. Petrum Cælestinum adscripsit sanctorum catalogo, obiitque non procul ab Avenione *Roquemaure* anno 1314, die 20 aprilis. Vitia ei complura exprobrat Joannes Villani, lib. LX, cap. LVIII, ambitionem præsertim, avaritiam, simoniacam labem, incestuosam consuetudinem, artemque magicam; nec dissentit III *Hist.* S. Antoninus; sed has criminationes Henricus Spondanus, Raynaldus, alique diluerunt.

CXCVI. Post diuturnum interpontificium ob cardinalium dissidia, anno 1316, die 7 augusti, electus est *Joannes XXII*, antea Jacobus Eusius, card. episcopus portuensis. Non ille semetipsum, ut quidam scripsere, nominavit, sed pleno electus est cardinalium suffragio¹. Exortum eo sedente schisma *Petri de Corbaria* ordin. Minorum², erupitque secta profanorum hominum, quos *bequinos et fraticellos* dixere. Petrus Aprutinus opera Ludovici Bavari intrusus, anno 1330 pontificis personam deposuit, pœnitentiam egit, ac post tres annos ac mensem Avenione decessit. At Joannes Cleri avaritiam ambitionemque compescuit, Marsilii Patavini et Joannis Gandavensis proscriptis assertam, pro sanctorum præsentis gloria quæstionem, in qua erroneam partem falso dicitur sequutus, agitari curavit, *Clementinas* constitutiones vulgavit, addiditque *Extravagantes*, atque e vivis excessit Avenione, die 4 decembris, anno 1334, exacto pontificatus sui anno 18³.

CXCVII. Successit Joanni XXII *Benedictus XII*, antea Joannes Furnarius, cardinalis S. Priscæ ordinis cisterciensis, a cujus ordinis habitu albo Blancus appellabatur. Electus est die 20 de-

obiit an. 1297, et ante Clementem V. Vide sæc. præc., cap. III, not. Clementis V thesaurus expilatus fuit, ac Bertrandus illius nepos, sustulisse dicitur florenos 300,000 ad sacrum bellum comparatos. V. *Fleury*, libro XCII, num. 11.

¹ Cardinales, qui elegerunt Joannem XXII, fuerunt num. 23. Oldoinus 19 enumeravit.

² Petrus antipapa *Nicolai V* nomen assumpsit.

³ Qui Joannem XXII, tabernarii filium dixere, illius egregia celebrant merita, quibus ex infimo genere ad supremam adscenderit dignitatem.

cembris, anno 1334, obiitque die 25 aprilis, anno 1342, octavo pontificatus sui. Beneficia ecclesiastica sapientibus probisque tantum contulit; reditus ad Ecclesiæ commoda reservavit, sanguine conjunctis nil contulit, neptemque suam nulli viro nobili ac prædiviti, sed mercatori tantummodo nubere indulsit, solitus dicere, pontificem debere esse, sicut Melchisedech, sine patre, sine matre, sine genealogia, atque interdum ea verba repetere Ps. xviii: *Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero*¹.

CXCVIII. Post Benedictum XII sedit *Clemens VI*, ordin. S. Benedict., antea Petrus Rogerius, electus die 7 maii, anno 1342, et vita functus anno 1352, die 6 decembris; tenacis memoriæ atque in nepotes liberalissimus fuit. In parricidas Andree regis neapolitani, in Nicolaum Laurentium in urbe Roma nimia libertate abutentem, atque in flagellantium sectam edidit constitutiones. Annum remissionis ad quinquagesimum coarctavit. Egit cum Joanne Cantacuzeno de unione Græcorum; in Ecclesiæ ditionem anno 1347 redegit Avenionem, et grassante eo temporis pestilentia, impendit fidelibus spiritualia ac temporalia remedia².

CXCIX. Inauguratus deinde Stephanus Aubertus, card. et episcopus ostiensis, electus anno 1352, die 18 decemb., et sublatus e vivis anno 1362, die 12 sept., *Innocentii VI* nomen assumpsit. Commendatur autem ob morum simplicitatem, peritiam canonum et beneficentiam in pauperes. Vide tamen *Revel. S. Birgittæ*, lib. I, cap. xli, et *Not. Consalvi Durandi*.

CC. Successit *Urbanus V*, qui sedit a postrema die octobris

¹ *Benedictum XII* omnes laudant, etiam nuperus auctor operis inscripti *Les Vies des Papes* aut *Histoire des Papes*. Apud Baluzium tamen n. 8 habetur hujus pontificis vita, cujus scriptor illum iniquissime insinuat, tanquam scurram, immanem, impurum, atque ebriosum, proferens nefarium distichon:

Iste fuit Nero, mors laicis, vipera Clero,
Deviis a vero, cupa repleta mero.

Vide, quo progreditur temeritas calumniantium.

² Ad *Clementem VI* iniquissimam epistolam, nomine *Diaboli*, homines quidam nefarii scripsere. De hac epist. plura apud *Fleury*, libro LVI, n. 9, et *Vies des Papes*, tom. III, pag. 461.

anni 1362 usque ad diem 19 decemb. an. 1370. Appellabatur antea Gullielmus Grimoaldus, abbas S. Victoris Massiliensis, ordinis cluniacensis. Venit in Italiam anno 1367, rediitque anno 1370 Avenionem, S. Birgittæ, cujus tamen ordinem in oppido Montis Falisei approbavit, spreto consilio. Sedavit Viterbiensium et Bononiensium tumultus, vicecomitum pacato dissidio, Græcorumque imperatoris Joannis Palæologi abjuramentum schismatis, anno 1369 excepit, festa die Lucæ evangelistæ recurrente.

CCI. Rexit deinde Ecclesiam *Gregorius XI*, nepos Clementis VI, electus exeunte decembri, anno 1370, et vita functus die 27 martii, anno 1378 Romæ, in quam urbem reduxit sedem, Avenione discedens die 13 septemb., anno 1376, hortante S. Catharina Senensi, Romamque pervenit die 17 januarii, anno 1377. Damnavit eodem anno Joannem Wiclefum.

CCII. Ubi fatis cessit Gregorius, inauguratus est pontifex *Urbanus VI*, seu Bartolomæus de Prignano, Neapolitanus et archiepiscopus barensis, anno 1378, die 9 aprilis, ingenti clamore minisque papam romanum, aut saltem italum populo postulante. Illius tamen electionem, cessante quoque tumultu, cardinales probarunt, id Leonardo Aretino, Flavio Blondo, Platina, aliisque licet liberioris calami attestantibus. Quare Urbanum esse legitimum pontificem, nequit in dubium verti. Nonnulli tamen cardinales, inter quos tres itali, quamvis Romæ Urbano VI post electionem omnem exhibuissent honorem, numero 16 Fundis in Campania eodem anno 1378, die 19 sept., elegerunt antipapam Robertum Gebennensem cardinalem, imposito ei nomine *Clementis VII*. Hæc atrocissimi schismatis origo fuit. Cum magno fidelium scandalo bullis, excommunicationibus, armisque Urbanus et Pseudo-Clemens invicem pugnarunt. Huic Galliarum, Castellæ et Siciliæ reges adhæsere; cæteri fere omnes Urbano, qui pluribus discriminibus superatis decessit Romæ, non absque sumpti veneni suspitione, die 15 oct., anno 1389. At Clemens VII naturæ concessit Avenione, an. 1394, die 16 sept., correptus apoplexia.

CCIII. Post Urbani obitum Romæ electus est eodem anno 1389,

die 2 nov., *Bonifacius IX*, id est, card. Petrus Tomacelli, Neapolitanus, qui decessit an. 1403, kal. octobris. Post mortem etiam pseudopontificis Clementis VII Avenione an. 1394, die 28 septembris, electus est *Benedictus XIII*, antipapa, scilicet Petrus de Luna cardinalis aragonensis, cui suprema dies fuit prima junii, anno 1424. Frustra pro schismatis extirpatione adlaboratum est. Dicitur Bonifacius IX instituisse reditus, quos vocant *annatas*, vindicans apostolicæ Sedi episcopatum, aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum proventus unius anni. Id contigit anno 1398. Exemplum tamen præcesserat anno 1306 in Clemente V, et anno 1319 in Joanne XXII. Decessit Bonifacius, ut inquit, ne pudicitiam labefactaret, *λιθιασσι*, seu calculorum morbo alii tradunt extinctum.

Patriarcharum nomina.

Constantinopoli, quæ anno 1261 a Michaele Palæologo fuerat recuperata, post Joannem Soropalitem vita functum an. 1300 sederunt *Nipho*, antea metropolita Cyzicenus, *Joannes XII Glycys* dictus, *Gerasinus* monachus, *Esaias* item monachus, *Joannes XIII*, *Calistus*, *Philotheus* et *Antonius IV*. Is e vita migravit anno 1403; Jerosolymis vero post Rodolphum a Bonifacio VIII exauctoratum, patriarchali functi sunt munere ab an. 1305 *Antonius* Dunelmensis, *Petrus* episcopus Ruthenus, *Raymundus* et *Petrus de Palude*, ord. Prædicatorum. Post Petrum autem vita functum anno 1340, qui consecuti sunt patriarchæ, hanc dignitatem solo nomine ac titulo obtinere.

CAPUT II.

CONCILIA SÆCULI XIV RECENSENTUR.

Unicum est hujus sæculi generale concilium, nempe *vienneuse*, Viennæ Allobrogum ad Rhodanum, celebratum; indictum quidem anno 1307 a Clemente V, sed habitum anno 1311. Interfuere huic concilio patriarchæ Alexandrinus et Antiochenus, episcopi 114, juxta Joannem Villanium 300, et aliorum prælatorum ingens numerus. Actum in ea synodo de recuperatione Terræ sanctæ, extinctus est ordo Templariorum, cujus

nimia erat potestas et affluentia divitiarum, his ordini S. Joannis Jerosolymitani addictis, ob ipsorum Templariorum flagitia, adeo nefaria, ut Christum abnegarent, turpissimasque exercerent libidines¹, non, ut quidam scripsere, opera Philippi Pulchri Galliarum regis, illorum opibus inhiantis. Damnati item fuerunt in viennensi concilio beguardi et beguinæ, fraticelli ac dulcinistæ, de quibus infra; latum decretum de festo Corporis Christi quotannis celebrando feria 5, post octavam Pentecostes; indictumque, suadente Raymundo Lullo, ut in oxoniensi, parisiensi, aliisque Academiis, hebraica, chaldæa et arabica lingua traderentur. De Templariis actum fuerat in synodo salmanticensi præcedenti anno 1310, ut refert Mariana lib. XV, cap. XI, et in conciliis Hisp. cardinalis de Aguirre, necnon eodem anno Ravennæ et Moguntia, ut liquet ex volumine XI *Conciliorum*².

Ad statuendam reformandamque ecclesiasticam disciplinam plures habitæ fuerunt synodi: apud Italos *romana* sub Bonifacio VIII, anno 1302, et *ravennatenses* quinque sub archiepiscopo Raynaldo; atque in priori de obedientia romano præstanda pontifici actum est; in aliis anno 1307, 10, 11, 14 et 17 coactis, de divino cultu reparando.

Celebravit et Hispania synodos plures, præter salmanticensem paulo supra commemoratam, nimirum *Pintia* vulgo *Pennafiel*, Castellæ oppido, anno 1302; *Vallisoleti* 1322; *Toleti* 1323, 24, 39, 55; *Compluti* 1326 et 79; *Palentia* 1388. Hæ pariter synodi ob Dei cultum, moresque, maxime clericorum, celebratæ fuerunt. Omittimus synodum *salmanticensem* anni 1381 et *barcinonensem* anni 1387, in quibus præside Petro de Luna,

¹ Inter *Templariorum* flagitia quidam recensent, sacra peregrisse rejecto Crucis vexillo, suum profitentes institutum initiatos ad simulacrum, cui superinduxerint hominis cutem, et pro oculis infixerint carbunculos duos; morientium cadavera in cineres redeperisse, et cæteris in potum propinasse; subjecto igne torrefecisse natos ex Templarii virginisque conjugio, fœdissimoque masculorum amore exarsisse.

² In conciliis Hispaniæ, causa Templariorum habitis, nihil adversus eos inveniri potuit; liberi ergo dimissi sunt. (*Continuatoris adnotatio.*)

Clemens VII antipapa, non autem Urbanus VI declaratus fuit verus pontifex.

Accessere synodi Galliarum, *compendiense* in Gallia belgica, sive in regione Vallesia, initio sæculi, et rursus anno 1303 celebrata; *auscitana* in Armeniacis anno 1308; senonensis in Gallia lugdunensi anno 1320; *rothomagense* in *Normandia* an. 1330; andevagensis in Gallia celtica anno 1336; *narbonense* anno 1374, aliæque in *Collect. conciliorum* tom. XI apud Baluzium, in *Conc. Gallia narbonense*, Gravesonium in *Hist.* hujus sæculi colloquio IV, et Natalem Alex., cap. VI, art. 47 et seq. Egerunt synodi istæ de ecclesiastica jurisdictione et immunitate, de clericorum et monachorum moribus, de ecclesiasticis jejuniis, de sacramentis et casuum reservatione, de congrua parochorum portione et aliis pluribus ad ecclesiarum regimen pertinentibus. Expungendus est conventus ecclesiastico-politicus parisiensis anni 1303, in quo Bonifacius VIII simoniæ, hæresis et homicidii iniquam subiit insimulationem, de qua decreta Ecclesiæ gallicanæ, Puteani fratres, de Marca et Caveus.

Adversus hæreses, præter viennense concilium, celebratum est anno 1341 *constantinopolitanum* contra monachos thessalonicenses montis Athi: de quorum errore Niceph. Gregoras lib. XI *Hist.*, Justellus ad calcem Nomocanonis Photii, ac Dionysius Petavius lib. I *Theolog. dogmatum*, cap. XII, et Natal. Alex., cit. in loco art. 14; sed vide proximo capite quæ dicentur de Palamitis. In collectione concilior. Britannia et in antiquitatibus britannicis extant duo concilia *londinensia* anni 1382 et 1396, indicta a Gulielmo de Courtenay, archiepiscopo cantuariensi, in quibus articuli Joannis Wiclefi tanquam hæretici fuerunt proscripti.

CAPUT III.

DE HÆRESIBUS SÆCULI XIV.

Meminimus superiori sæculo sectæ *fraticellorum*, quos *begardos* et *beguinos*, necnon *fratres spirituales* nuncuparunt.

Qui ex ordine FF. Minorum apostatæ, damnati anno 1297 a Bonifacio VIII, in Siciliam se receperunt, regulam S. Francisci specie tenus a se observari jactantes, duas fingebant Ecclesias, unam virtute decoram et paupertate succinctam apud se comorantem, carnalem alteram et affluentem deliciis, cujus romani pontifices dominarentur; pleraque e valdensium venenato fonte haurientes, sacerdotes crimine pollutos jurisdictione et potestate excidisse, advenisse Antichristum, aliaque garrientes divulgabant, partim hæretica, partim insana, partim fabulosa. Henricum de Ceva schismatica suæ congregationi præfecerunt, eandemque sectam in Galliis propagavit F. Petrus Joannes Olivi Biterrensis ejusdem ordinis¹. Hos itaque Joannes XXII anno 1318, const. *Gloriosam Ecclesiam*, post Bonifacium VIII et Clementem V damnavit.

Verum cum idem Joannes XXII edita Extravaganti *Cum inter nullos*, anno 1323, tanquam hæreticam proscrisisset sententiam asserentium Christum et apostolos nihil in communi, vel in particulari possedissee, *Michael de Cæsana*, ord. Min. generalis minister, necnon Vilelmus Ochamus, doctor insignis, alique ejusdem ordinis plures oppositum, tanquam a Nicolao III definitum, propugnarunt. Michael anno 1328 suam coram pontifice opinionem Avenione defendit et anathemate cum Ochamo percussus ac depositus, a Joannis sententia ad Ecclesiam catholicam et ad futurum concilium appellavit. Vide ad cit. annum Vadingum et Raynaldum. Michael idecirco an. 1329 damnatus est tanquam hæresiarcha et schismaticus, et in capitulo generali Parisiis congregato, omnibus ordinis sui muneribus exspoliatus. Suam Michael an. 1330 Monachii edidit apologiam. Sed nihilominus damnatus est etiam in generalibus ordinis sui comitiis anno 1331 Perpiniæ, pluribus ei oppositis

¹ *Fraticellorum* non unam fuisse sectam putamus, neque credimus omnes illicito concubitu fuisse pollutos. Indutos quosdam habitu tertii ordinis S. Francisci tradunt ad annum 1317 Raynaldus et Bzovius. Haud dissentit Alvarus Pelagius, lib. II *De planctu Eccl.*, cap. LII. Adversus Bzovium extat apud Vadingum tom. III *Annalium*, *Nitela Franciscanorum*. Non sunt Minoritis adtribuenda turpia quæ innotuerunt in not. ad cap. III sæculi præcedentis.

erroribus, præsertim quod imperator et clerus romanus possint deponere papam, et huic exhibere obedientiam idem sit ac animam damnare et se hæreticum profiteri. Adesis Odoricum Raynaldum ad annum 1331, n. 15. Michael tamen obiit Monachii pœnitens anno 1343.

Flagellantes, quorum cruenta pœnitentia eruperat in Italia circa annum 1260, cœperunt et hoc sæculo in hæresim et superstitionem degenerare. Aiebant enim neminem, nisi suæ sectæ nomen dedisset, absolvi posse a peccatis, quæ sibi invicem, etsi laicis, confitebantur. De his scriptores agunt ad annum 1349, quo anno 200 Spiræ magno honore fuerunt recepti; 400 alii ad ipsos illuc accesserunt, Argentorati 1,000 numerabantur. Damnavit illos eodem anno Universitas parisiensis, vetuitque Philippus rex, ne sub vitæ discrimine Gallias pervaderent. Anathemate pariter eos percussit Clemens VI. Refutati fuerunt a Joanne Gersone. Illorum conscripserunt historiam Albertus Argentinensis et Schottgen.

Combustum diximus supra *Geraldum Segarellum*, Parmensem; quod contigit Parmæ anno 1300, die 17 julii. Illius errores propagabat anno 1308 ejus discipulus *Dulcinus* Novariensis. Dogmatizabat romanam Ecclesiam post Sylvestrum defecisse; inde pontifices omnes, excepto S. Petro Cælestino, fuisse seductores. Ordines regulares esse fidei catholicæ detrimentum, laicos ad solvendas Ecclesiæ decimas non teneri, perinde esse in sacra æde et in stabulis Deum orare. Et ipse Dulcinus cum scorto, cui Margaritæ nomen, sociisque, anno 1308 membratim cæsus et igne crematus fuit.

In Austria anno 1315 exorta est hæresis *lolhardorum*, auctore quodam¹ Lolhardo; de qua hæresi Trithemius, Spondanus, Fleury. Luciferum et apostatas angelos commendabant. Michaellem et sanctos angelos omni afficiebant injuria. Salutem nomine diaboli apprecabantur. Deiparam Virginem hominem peperisse negabant; sacramenta, omnesque Ecclesiæ ritus spernebant; negabant Deum agnoscere patrata sub terram peccata, rejiciebantque jejunia, sacrificium missæ, invocationem

¹ Ei proprium nomen *Vallerus*.

cultumque sanctorum. Lolhardorum unus flammis Viennæ in Austria damnatus, in Bohemia ac Thuringia plusquam 8,000 horum hæreticorum adinveniri, affirmavit¹. Lolhardi etiam wiclefistæ dicuntur.

Marsilius de Padua et *Joannes de Jandun* Gandavensis, potestatem ecclesiasticam subjicientes, temporali docuerunt penes imperatorem esse pontifices instituere, deponere, punire, et sede vacante regere Ecclesiam, addentes Christum ex debito persolvisse didrachma, Petri aliorumque apostolorum parem esse auctoritatem, et Ecclesiam bona temporalia possidere non posse, omnia demum in hierarchia ad nutum imperatoris peragenda esse; quæ asserta proscripsit anno 1324 Joannes XXII.

Turlupini, hoc appellati nomine, quod deserta loca colerent ad instar luporum, quamvis hanc etymologiam rejiciat Beausobre, nudi incedentes palam detegebant verenda et exercebant concubitus, Deumque sola mente orandum esse tradebant. Confundi solent cum manichæis bulgaris, aut cum valdensibus. Forte melius cum adamitis. Horum turlupinorum quinquaginta, sedente Gregorio XI, anno 1373, partim combusti sunt, partim viventes defossi. De his Du Cange in Glossario, Beausobre de adamitis, et ad præcitatum annum Raynaldus et Fleurius.

Nec omittendi sunt commemorati superiori capite *palamitæ* qui in monte Atho prope Thessalonicam, duce Gregorio Palama, jactabant se conspiciere divinum lumen ab æternitate diffusum, illud idem, quod refulsit in monte Thabor in Transfiguratione Christi. *Quiæscentes* hi monachi appellabantur, ac refutati fuere a Barlaamo, qui imperante Andronico Juniore e Calabria adierunt Constantinopolim, a Gregorio Acindino et a Joanne Crysolora, et damnati in concilio constantinopolitano, de quo supra.

Restat hæresis *Joannes Wiclefi*. Complures enim alii qui errores hoc sæculo disseminarunt, ut Arnaldus de Villanova, Joannes de Mercuria, Raymundus Lullus, Echardus Guido, Milicius, vulga *Millecci*, et alii a Nat. Alex. descripti peculiarem

¹ Lenfant, lib. II, *Hist. de la Guerre des Hussites*.

sectam non constituerunt. Joannes itaque Wiclefi ortus in Anglia circa annum 1324, anno vero 1367 expulsus a præfectura collegii cantuariensis Oxonii, cœpit regnante Eduardo III venenata dogmata spargere anno 1375. Marsilii Patavini et Janduni adversus ecclesiasticam potestatem adoptavit errores, substantiam panis et vini in sacramento permanere cum accidentibus tradidit, romanam Ecclesiam appellavit Satanæ synagogam, Decretalium auctoritatem, studiumque damnavit. Monachorum institutionem, vota et mendicitatem reprehendit, tanquam diabolo suadente adinventa. Omnia docuit ex necessitate contingere. Avaritiæ præsulum deputandum esse ait, quod sibimet confirmandi et consecrandi Ecclesias, atque ordines conferendi reservaverint facultatem. Donationem Constantini et dotes Ecclesiarum censuit deputanda esse peccato¹. Decem et novem hujus generis articulos proscripsit anno 1377 Gregorius XI. Quadraginta quinque proximo sæculo, id est, anno 1415 synodus constantiensis. Patrocinia Joannis Lancastriæ ducis, et Henrici de Perci, castrorum præfecti, Wiclefum reddiderunt pervicaciorem. Extinctus est anno 1387, kalendis januarii².

CAPUT IV.

THEOLOGI SÆCULI XIV, ALIQUE SCRIPTORES ECCLESIASTICI CELEBRIORES.

Ex ingenti scriptorum numero qui sæculo XIV floruerunt, de re theologica optime meritus est *Joannes Duns Scotus*, ordinis Minorum, discipulus Gullielmi Varronis, omnium ætatis suæ theologorum facile princeps, utriusque juris peritissimus,

¹ Eruditus editor *Doctrinalis fidei catholicæ*, Thomæ Valdensis, n. 2, Præf., ait sectam Wiclefi appellatam fuisse *lollardicam*, ejusque sectatores *lollardos*, quoniam vox anglica *lolard* idem sonat, ac latina seminator *lolii*; eandemque sectam erupisse affirmat anno 1378, eosque omnes, qui Wiclefo dexteram porrexerunt, Lanchastrium, Ballæum, cæterosque recenset. Vide Thomæ Valdensis *Doctrinale*, Venetis typis an. 1757 pro-cusum.

² Anno 1385, die 29 decembris, dum concionaretur in parœcia de *Lutervorth*, correptus est apoplexia, qua post biennium occubuit.